

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 8 Sayı: 41 Volume: 8 Issue: 41

Aralık 2015 December 2015

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

**OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN OYUN ETKİNLİKLERİNİ GERÇEKLEŞTİRMeye İLİŞKİN
GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ**
EXAMINATION OF THE OPINIONS OF PRESCHOOL TEACHERS REGARDING GAME ACTIVITIES
Ayşegül ULUTAŞ AVCU*

Öz

Bu araştırma, okul öncesi öğretmenlerinin oyun etkinliklerini gerçekleştirmeye ilişkin görüşlerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın evrenini 2015-2016 eğitim öğretim yılında Malatya il merkezinde görev yapan okul öncesi öğretmenleri oluşturmaktadır; örneklemini ise evren içerisinde tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen 25 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel analiz ve içerik analizi yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, öğretmenlerin çoğunun oyun etkinlikleri sırasında anlatım, gösteri, örnek olay ve rol oynama yöntemlerini kullandıkları, dayanıklı, kullanışlı, işlevsel ve çocuğa zarar vermeyecek materyalleri tercih ettikleri, çocukların dikkat sürelerinden dolayı aktif katılımlarını sürdürmede zorlandıkları, oyun sırasında karşılaşılan sorunların daha çok çocuktan kaynaklandığını belirttikleri görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Öğretmeni, Oyun Etkinliği.

Abstract

This study was conducted in order to examine the opinions of preschool teachers regarding game activities. While the population of the study consisted of preschool teachers rendering service in the city center of Malatya in the school year of 2015-2016, the sample consisted of 25 preschool teachers who were selected from the population by using the random sampling method. Being among the qualitative research methods, the interview technique was used. A semi-structured interview form that was developed by the researcher was used as the data collection tool. The data were analyzed by using the methods of descriptive analysis and content analysis. As a result of the study, it was observed that majority of teachers used the methods of expression, show, case study and role play during the game activities, preferred stable, useful and functional materials that would not damage children; on the other hand, the children had a difficulty in sustaining their active participation due to the durations of attention and the problems encountered during the games were mostly caused by children.

Keywords: Preschool Teacher, Game Activity.

1. GİRİŞ

Günümüz gelişen dünyasında ve eğitim sisteminde öğrenmenin uygulamalı olarak gerçekleştirilmesi kabul görmektedir. Oyun etkinlikleri uygulamanın en yoğun olduğu etkinliklerden biridir. Okul öncesi dönem, oyun etkinliklerinin daha çok eğitim ortamında yapılmaya başlandığı bir dönemdir. Bu dönemde çocukların içinde bulunduğu ortamın özellikleri, eğitimin niteliği, etkileşimde bulunduğu kişilerin tutum ve davranışları onların sağlıklı bireyler olarak yetişmelerinde önemli rol oynar. Her çocuğun kendi potansiyeli doğrultusunda gelişim hakkı vardır. Çocuğun kendi potansiyeli doğrultusunda gelişiminin desteklenmesinde yakın ve uzak çevresi sorumluluk taşımaktadır (Ünal, 2013). Çocuk, okul öncesi dönemde çevresel uyarıcılara karşı oldukça duyarlıdır. Olumlu ya da olumsuz sayılabilecek tüm davranışları hızlıca kazanır (Oğuzkan ve Oral, 1992). Birçok eğitimci ve psikolog okul öncesi dönemdeki çocukların farklı düzeylerde gelişim gösterdiklerini ve okulların bu bireysel farklılıklara karşı duyarlı olması gerektiğini söylemişlerdir. Okulun çocuğun tüm gelişim alanlarına odaklanması gerektiğini vurgulamışlardır. Bu eğitim şekline gelişimsel olarak uygun uygulama adı verilir (Santrock, 2015). Okul öncesi dönem, bireyin birçok gelişim alanı bakımından hayati bir önem taşır ve bu dönemin profesyonel bir eğitimle geçirilmesi gerekir (Kıldan, 2012). Umek, vd (2006)'e göre okul öncesi eğitimin kalitesinin çocukların tüm gelişim alanlarına, ilerideki okul öğrenmelerine ve başarısına önemli derecede etkisi bulunmaktadır. Aynı zamanda ülke kalkınmasında en önemli unsur olan insan sermayesinin temeli okul öncesi dönemde atılmaktadır. Okul öncesi eğitim kurumlarındaki nitelikli çalışmalar çocuğa, aileye, topluma ve ekonomiye yüksek getiriler sağlayan yatırımlardır. Maliyet etkinliği açısından en iyi çıktılara erken yaşta yapılan nitelikli eğitimle ulaşılabilir (Heckman vd., 2008). Eğitim programının planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesinde okul öncesi öğretmenlerine büyük görev düşmektedir. Öğretmen hem bilgi, beceri ve tutumları ile eğitim sürecine kalite kazandırır hem de uyguladığı yöntem, teknik ve

* Yrd. Doç. Dr., İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, aysegul.ulutas@inonu.edu.tr

stratejilerle eğitim programında yer alan davranışların çocuklar tarafından kazanılmasında rol oynayarak çocuk niteliklerinin artmasını sağlar. Akademik eğitim sürecinde edindiği teknik bilgilerini kendi kişilik özellikleri ile bütünleştirip kullanır. Her çocuğun farklı gelişimsel ve bireysel özelliklere, farklı yeterliliklere sahip olduğunu dikkate alır (Şahin, 2005; MEB, 2013; Dağlıoğlu, 2008). Bu nedenle öğretmenin sınıf içindeki rolü önemlidir. Öğretmen öğrencilerin ilgilerine önem verir ve bu ilişkinin merkezinde konu değil çocuk yer alır. Çocuğu tanıyarak başladığı süreçte öğretmen rehber olur; ancak üstün bir kişi rolünü üstlenmez (Şeker, 2012). Bir çocuğu tanıma ve anlamının en güvenilir yolu olan oyun, çocuğun iç dünyasını yansıtan bir araçtır. Çocuk, yaşamındaki davranışları, bilgi ve becerileri oyun içerisinde kendiliğinden öğrenir. Çocuk için ciddi bir uğraş olan oyun, aynı zamanda bir eğlence, gelişim ve eğitim kaynağıdır. Oyun yoluyla sevincini, nefretini, sevgi arayışını ve saldırganlık gibi duygularını dışa vurabilir (Aral, 2000; Özdenk, 2007). Çocukların oyunda aldığı roller, oyun materyalleri ile etkileşimi, grupla işbirliği yapma, oyun arkadaşları ile olan iletişimi, kurallara uyma gibi beceri ve davranışları gözlemlenerek çocuk hakkında bilgi elde edilmesi mümkündür (Durualp ve Aral, 2015). Çocuğun gelişiminde ve eğitiminde önemli olan oyun etkinliğinin gerçekleştirilmesi için öncelikle ulaşılmak istenen bir eğitsel amaç belirlenmeli, sonra oyun etkinliğinin hangi ortamda, ne tür araç gereçlerle ve ne kadar sürede gerçekleştirileceği tespit edilmelidir. Etkinlik sonunda ise tartışma ve değerlendirmeye yer verilmelidir. Bu bağlamda Okul Öncesi Eğitim Programı'nda belirlenen kazanım ve göstergelere nasıl bir öğrenme süreci ile ulaşılabileceği ve değerlendirmenin nasıl yapılacağı, çocukların gelişim özellikleri, ilgi ve gereksinimleri dikkate alınarak yapılmalıdır (Ömeroğlu, 2003).

1.1. Araştırmanın Amacı

Öğretmenlerin etkinlikleri gerçekleştirmeye yönelik görüşlerinin belirlenmesinin öğretmenlerin bilgi ve becerilere sahip olarak etkinlikleri nitelikli bir şekilde gerçekleştirmeleri, çocukların öğrenme sürecinde başarılı olmaları, oyuna karşı olumlu tutumlar geliştirmeleri ve bu konularda farkındalık geliştirmeleri açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda araştırmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin oyun etkinliklerini gerçekleştirmeye ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlara yanıt aranmıştır.

- 1- Oyun etkinliğini gerçekleştirirken kullanılan strateji, yöntem ve tekniklere ilişkin görüşler nelerdir?
- 2- Oyun etkinliği sırasında kullanılacak materyalleri hazırlarken dikkat edilecek hususlar nelerdir?
- 3- Oyun etkinliği sırasında yaşanan sorunlar nelerdir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Tarama modelleri geçmişte veya halen var olan bir durumu var olduğu şekli ile betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 1998).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2015-2016 eğitim öğretim yılında Malatya il merkezinde görev yapan okul öncesi öğretmenleri oluşturmaktadır; örneklemini ise evren içerisinde tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen 25 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Katılımcıların 14'ü kadın, 11'i erkektir. 16'sı 1-5 yıl arasında kıdeme sahip, 9'u 5 yıl ve üstü kıdeme sahiptir. Katılımcıların 8'inin çalıştığı okulun bulunduğu çevrenin sosyoekonomik düzeyi düşük, 13'ünün orta, 4'ünün de yüksektir.

2.3. Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Nitel veri toplama tekniğinin ele alındığı bu araştırmada araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme formu, 'kişisel bilgiler' ve 'öğretmenlerin oyun etkinliklerini gerçekleştirmeye ilişkin görüşleri' olmak üzere iki bölümden oluşur. Birinci bölümde cinsiyet, mesleki kıdem, yaş, okulun bulunduğu çevrenin sosyoekonomik durumu ile ilgili bilgilere yönelik sorular yer almaktadır. İkinci bölümde öğretmenlerin oyun etkinliklerini gerçekleştirmeye ilişkin görüşlerine yönelik üç açık uçlu soru yer almaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak geliştirilen görüşme formuna uzman görüşleri doğrultusunda son hali verilmiştir. Nitel araştırmalar, ürünlerden ya da çıktılardan daha çok süreç ile ilgilenmektedir. Bu nedenle nitel araştırmalarda anlamlar önem taşımaktadır (Yılmaz ve Altınkurt, 2011). Yarı yapılandırılmış görüşmeler ise sahip olduğu belli düzeydeki standartlığı ve esnekliği nedeniyle, yazmaya ve doldurmaya dayalı testler ve anketlerdeki sınırlılığı ortadan kaldırması ve belirli bir konuda derinlemesine bilgi edinmeye yardımcı olması (Yıldırım ve Şimşek, 2003) nedeniyle araştırmacılar tarafından sıklıkla tercih edilmektedir. Hazırlanan görüşme formunun amaca uygunluk, anlaşılabilirlik ve uygulanabilirlik açısından kontrolünün sağlanması amacıyla alan uzmanlarının görüşlerine başvurulmuştur. Uzmanların önerileri doğrultusunda görüşme formu düzenlenmiştir. Form düzenlendikten sonra iki okul öncesi öğretmeni ile ön uygulama yapılmış ve herhangi bir sorun yaşanmadığı görülmüştür. Ön uygulamanın yapıldığı iki öğretmen örneklem grubunun dışında bırakılmıştır. Araştırmanın iç geçerliliğini sağlamak için elde edilen verilerin tamamı yorum yapılmadan doğrudan verilmiştir. Görüşmede elde edilen veriler üzerinde araştırmacı ve nitel araştırma konusunda deneyimli iki eğitim üyesi ayrı ayrı kodlamalar yapmıştır. Araştırmada uzman incelemesi, katılımcı teyidi ve öğretmenlerle

yapılan görüşmelerin süreleri uzun tutularak da iç geçerlik (inandırıcılık) sağlanmaya çalışılmıştır. Dış geçerlik (aktarılabirlik) ayrıntılı betimleme ile gerçekleştirilmiştir. Kodlamaların karşılaştırılması ile tutarlık oranı hesaplanmıştır. Araştırmanın verileri, katılımcıların kendilerini rahat ifade edebileceği ortamlarda, kendilerinin randevu verdikleri saatlerde toplanmıştır. Görüşme soruları her bir katılımcıya aynı sözcüklerle ve aynı anlamı ifade edecek biçimde yöneltilmiştir. Öğretmenler ses kayıt cihazı kullanımına olumlu yaklaşmadıklarından görüşme sırasında not alma tekniği kullanılmıştır. Daha sonra yapılan kayıtlar çözümlenmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizinde betimsel analiz ve içerik analizi teknikleri birlikte kullanılmıştır. Betimsel analiz, elde edilen verilerin daha önceden belirlenen temalara göre özetlenip yorumlandığı, görüşülen bireylerin görüşlerini etkileyici bir biçimde yansıtmak amacıyla sık sık doğrudan alıntılarının kullanıldığı ve elde edilen sonuçların neden sonuç ilişkileri çerçevesinde yorumlandığı analiz tekniğidir (Yıldırım ve Şimşek, 2003). İçerik analizi ise yazılı ve sözlü materyallerin sistemli şekilde analiz edilip, insanların söyledikleri ve yazdıklarının açık talimatlara göre kodlanarak nicelleştirilmesi sürecidir (Tavşancıl ve Aslan, 2001). Verilerin sunumunda, alıntı seçimi için çarpıcılık (farklı görüş), açıklayıcılık (temaya uygunluk), çeşitlilik ve uç örnekler ölçütleri dikkate alınmıştır (Ünver, Bümen ve Başbay, 2010). Geçerlik Güvenirliği Sağlama Aşaması'nda araştırma sonucunda ulaşılan beş tema altında sunulan cevapların söz konusu temaları temsil edip etmedikleri üç alan uzmanı tarafından incelenmiştir. Uzmanlara temalar ve temalara ait cevaplar sunulurken uygunluk açısından incelemeleri istenmiştir. Karşılaştırmalarda "görüş birliği" ve "görüş ayrılığı" sayıları tespit edilerek araştırmanın güvenilirliği Miles ve Huberman (1994)'ın formülü (Güvenirlik=görüş birliği / görüş birliği + görüş ayrılığı X 100) kullanılarak hesaplanmıştır. Nitel çalışmalarda, uzman ve araştırmacı değerlendirmeleri arasındaki uyumun %90 ve üzeri olduğu durumlarda arzu edilen düzeyde bir güvenilirlik sağlanmış olmaktadır (Saban 2008). Bu araştırmaya özgü olarak gerçekleştirilen güvenilirlik çalışmasında %86 oranında bir genel uyuma düzeyi sağlanmıştır. Güvenirlik hesaplamasındaki uyum yüzdesi %70 olduğunda güvenilirlik yüzdesine ulaşılmış kabul edilir (Yıldırım ve Şimşek, 2003).

3. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde okul öncesi öğretmenlerinin oyun etkinliklerini gerçekleştirmeye ilişkin görüşlerinin incelenmesi amacıyla yapılan araştırmada elde edilen bulgular alt amaçlara göre gruplandırılarak sunulmuştur. Katılımcıların görüşleri, isimleri gizli tutulduğundan "Ö" olarak kodlanmıştır. Verilerin analizi sonucunda ortaya çıkan temalar, alt temalar ve alt temalara ilişkin frekans değerleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Verilerin analizi sonucu ortaya çıkan tema ve alt temalar

Temalar ve Alt Temalar	f
1-Oyun etkinliği gerçekleştirirken kullanılan strateji, yöntem ve tekniklere ilişkin görüşler	
• Çocuğun Aktif Katılımını Sağlamak	14
• Süreci Kazanım ve Göstergeler Doğrultusunda Devam Ettirmek	12
• Öğrenmeyi Öğretmek	9
2-Oyun etkinliği sırasında kullanılacak materyalleri hazırlarken dikkat edilecek hususlara ilişkin görüşler	
• Çocuğun Yaşına ve Gelişim Düzeylerine Uygunluk	16
• Kullanışlı, İşlevsel ve Dayanıklılık	13
3-Oyun etkinliği sırasında yaşanan sorunlara ilişkin görüşler	
• Çocuktan Kaynaklanan Sorunlar	18
• Öğretmenden Kaynaklanan Sorunlar	9
• Okul Yönetiminden Kaynaklanan Sorunlar	6
• Fiziksel mekândan Kaynaklanan sorunlar	10

Oyun etkinliği gerçekleştirirken kullanılan yöntem ve tekniklere ilişkin görüşler

Oyun etkinliği gerçekleştirirken kullanılan strateji, yöntem ve tekniklere ilişkin ne düşünüyorsunuz, şeklinde sorulan soruya öğretmenlerin verdikleri cevaplar doğrultusunda üç alt tema ortaya çıkmıştır: Çocuğun Aktif Katılımını Sağlamak, Süreci Kazanım ve Göstergeler Doğrultusunda Devam Ettirmek, Öğrenmeyi Öğretmek. Öğretmenlerin 14'ü çocuğun aktif katılımını sağlamak, 12'si süreci kazanım ve göstergeler doğrultusunda devam ettirmek, 9'u öğrenmeyi öğretmek üzerinde durmuştur.

Çocuğun Aktif Katılımını Sağlamak

Öğretmenler oyun etkinliği sırasında kullandıkları strateji, yöntem ve tekniklerin çocuğun öğrenme sürecine aktif katılımını desteklemesi ile ilgili olarak çocuğu yönlendirmek, teşvik etmek, motive etmek, dikkatinin dağılmasını engellemek, eğlenmesini, kendini rahat ifade etmesini sağlamak, bireysel farklılıkları göz önünde bulundurmamak konularında benzer görüş belirtmişlerdir. Bu alt temaya ilişkin öğretmenler

tarafından vurgulanan bazı görüşler şöyledir: Ö2. *Çocuğu sürece teşvik etmek için rol oynama, örnek olay, gösterip yaptırma, gösteri gibi teknikleri kullanırım. Bu yöntemlerin çocuğu etkinlik boyunca aktif kılacağı düşünüyorum.* Ö12. *Çocukların birbirleri ile daha çok etkileşim içinde olabilmeleri dolayısıyla oyun sırasında sürekli hareket halinde olmalarını etkinlik sırasında kullandığım yöntem, teknik ve stratejilere bağlıyorum.* Ö23. *Özellikle gösterip yaptırma yönteminde ben sadece yol gösteririm, çocuklar yaparlar. Kendi ilgi, istek ve ihtiyaçlarına göre etkinliğe odaklanırlar. Kendileri yaptıkları ve süreci bizzat yaşadıkları için öğrenmeleri de kolay ve kalıcı olmaktadır.*

Süreci Kazanım ve Göstergeler Doğrultusunda Devam Ettirmek

Katılımcılar oyun etkinliği sırasında kullandıkları strateji, yöntem ve tekniklerin etkinliği kazanım ve göstergeler doğrultusunda devam ettirmeye ilişkin önemli olduğu görüşündedir. Çocukların öğrenme stilleri, öğrenmede bireysel farklılıklar, çocuğun zamanını etkili kullanabilmesi, kazanım ve göstergelerle tutarlı olması, bireysel öğrenmenin sağlanması, etkinlik sırasında ortaya çıkan meraklarını dikkate almak konularında öğretmenler benzer görüşler ifade etmişlerdir. Bu alt temaya yönelik öğretmenler tarafından vurgulanan bazı görüşler şöyledir: Ö7. *Kazanım ve göstergeleri göz önünde bulundurarak strateji, yöntem ve teknikleri belirlerim. Bu şekilde tüm kazanımlara ve göstergelere ulaşılacağı kanısındayım; çünkü bir günlük planda her bir aşama birbiriyle bağlantılıdır.* Ö15. *Kazanım ve göstergeler ele alınırken oyunu kendi başına bir yöntem olarak kullanmayı her zaman önemserim. Oyun aracılığıyla öğrenme okul öncesi eğitimin vazgeçilmezidir. Çocuğun gelişim alanlarına katkılar sağlar.*

Öğrenmeyi Öğretmek

Katılımcıların bir kısmı oyun etkinliği sırasında kullanılan strateji, yöntem ve tekniklerin çocuğun öğrenmeyi öğrenmesinde etkili olduğu konusunda ortak görüş bildirmişlerdir. Çocuklarla birlikte düzenlemeler yapmak, çocukların grup içinde ve bireysel öğrenmelerine fırsat sunmak, çocuğun oyunu kendiliğinden başlatıp devam ettirmesini sağlamak, öğrendiklerini farklı durumlara transfer edebilmesini sağlamak, araştırarak, sorarak, keşfederek öğrenmesine ortam sağlamak çocuğun öğrenmeyi öğretmek ile ilgili ortak görüşlerdir. Öğrenmeyi Öğretmek alt temasına ilişkin bazı katılımcıların görüşleri şöyledir: Ö1. *Buluş ve araştırma inceleme yoluyla öğretim stratejileri çocukların bilgiye kendilerinin sorarak, deneyerek ve keşfederek ulaşmasını sağlamada etkili stratejilerdir. Özellikle oyun etkinliğinde çocuğa sadece ihtiyacı olduğunda yol göstermek yetiyor.* Ö18. *Gelişmekte olan ülkemizde çocuğun öğretmen rehberliğinde kendisinin araştırması, öğrenmesi rehberlik sırasında kullanılan yöntem ve tekniklere bağlıdır. Anlatım ve soru cevap tekniğini biz öğretmenler çok kullanırız; çünkü basittir. Sürec ilerledikçe oyunun gidişatına göre örnek olay, gösteri, drama gibi yöntem ve teknikleri de kullanırım. Stratejinin ne olduğu ile ilgili bilgi sahibi değilim.*

Oyun etkinliği sırasında kullanılacak materyallere ilişkin dikkat edilecek hususlara ilişkin görüşler

Oyun etkinliği sırasında kullanılacak materyallere ilişkin dikkat edilecek hususlar nelerdir, şeklinde sorulan soruya öğretmenlerin verdikleri cevaplar doğrultusunda iki alt tema ortaya çıkmıştır: Çocuğun Yaşına ve Gelişim Düzeylerine Uygunluk ile Kullanışlılık, İşlevsellik ve Dayanıklılık. Öğretmenlerin 16'sı hazırlanacak materyallerin çocuğun yaşına ve gelişim düzeyine uygun olması gerektiğini, 13'ü ise materyalin kullanışlı, işlevsel ve dayanıklı olması gerektiğini belirtmiştir.

Çocuğun Yaşına ve Gelişim Düzeyine Uygunluk

Katılımcılar oyun etkinliği sırasında kullanacakları materyallerin çocuğun yaşına ve gelişim düzeyine uygunluğunun önemli olduğu yönündeki düşüncelerini belirtmişlerdir. Materyallerin çocuğun gelişim düzeyine göre basitten karmaşığa, kolaydan zora bir sıra izlenerek hazırlanması ve çocuklara sunulması, parça sayısının artırılarak işlevlerinin artırılması, ilgi, ihtiyaçlarına uygunluğu konularında öğretmenler aynı doğrultuda görüşler ifade etmişlerdir. Bu alt temaya yönelik öğretmenler tarafından vurgulanan bazı görüşler şöyledir: Ö10. *Bizim dikkatimizi çekmeyen ya da ilgimize hitap etmeyen herhangi bir materyal üzerinde çocuklar oyun sırasında farklı senaryolar üretebilirler. Çok basitmiş gibi görünen bir materyal bile çocuğun hayal dünyasını harekete geçirebilir. Çocuğa karton bir kutu ile yapılan bir ev onun birçok işlevi bir arada kullanmasına imkân sunar.* Ö19. *Çocuğun içinde bulunduğu yaşa ait gelişim özelliklerini bilmek ve bu özelliklere göre materyal hazırlamak oyun etkinliğinin verimini artırır. Tüm gelişim alanları göz önünde bulundurularak materyalin hazırlanması görüşündeyim. Gelişim düzeyinin altında ya da üstünde materyaller sunmak çocuğun gelişimini sekteye uğratabilir.* Ö21. *Materyal hazırlarken her bir çocuğun gelişim düzeyine tamamen uymak imkânsızdır; çünkü bireysel farklılıklar mevcut. Aynı yaşta olan her çocuk aynı gelişim düzeyinde olmayabiliyor. Bu nedenle materyali ortalama bir değerlendirme doğrultusunda hazırlıyorum.*

Kullanışlılık, İşlevsellik ve Dayanıklılık

Araştırmaya katılan bazı öğretmenler oyun etkinliklerinde kullanılmak üzere hazırlanacak materyallerin kullanışlı, işlevsel ve dayanıklı olması gerektiği konusunda ortak görüş bildirmişlerdir. Materyaller güvenilir, temiz, temel işlevi çocuğun oynaması olan, eğitici, öğretici olması, çocuğun bir materyali oyun sırasında birden çok amaç için kullanabileceği konularında katılımcılar benzer görüş belirtmişlerdir. Bu alt temaya ilişkin öğretmenler tarafından vurgulanan bazı görüşler şöyledir: Ö2. *Oyun etkinliğinde kullanacağımız materyali hazırlarken en başta işlevsel ve sağlam olmasına dikkat ederim. Sağlam materyal diğer etkinlikler sırasında da kullanılabilir.* Ö16. *Mikropları barındırmayacak kadar temiz, dayanıklı, uzun süre*

kullanılabilecek, farklı amaçlara hizmet eden materyaller hazırlıyorum. Materyalin sağlam olması her bir çocuğun materyali kullanabilmesini sağlıyor.

Çocukların oyun etkinliğine katılımı sırasında yaşanan sorunlara ilişkin görüşler

Çocukların oyun etkinliğine katılımı sırasında yaşanan sorunlar nelerdir, şeklinde sorulan soruya öğretmenlerin verdikleri cevaplar doğrultusunda dört alt tema ortaya çıkmıştır: Öğretmenlerin 18'i çocuktan, 9'u öğretmenden, 6'sı okul yönetiminden, 10'u fiziksel mekândan kaynaklanan sorunların varlığını dile getirmişlerdir.

Çocuktan Kaynaklanan Sorunlar

Araştırmaya katılan bazı öğretmenler oyun etkinlikleri sırasında ortaya çıkan sorunların çoğunun çocuktan kaynaklandığını belirtmiştir. Çocukların dikkat sürelerinin kısa olması, her oyunun tüm çocuklar tarafından ilgiyle karşılanmaması, sıra bekleme konusunda sabırsız olmaları, gürültü, yarışmalı oyunlar için kaybetme korkusu ve oyun oynamaya isteksizlik, yorgunluk, uykusuzluk konularında katılımcılar benzer görüş belirtmişlerdir. Bu alt temaya ilişkin öğretmenler tarafından vurgulanan bazı görüşler şöyledir: Ö4. Çocuklar oyun sırasında çok çabuk dağılıyorlar. Oyun etkinliği bitinceye kadar dikkatleri dağılıyor. Özellikle oyun etkinliği sırasında çocukları disipline etmek bazen imkânsız hale gelebiliyor. Ö23. Çocukların bir kısmı oyun oynamaktan çekiniyor. Hata yapma ve sınıfta alay konusu olabileceği düşüncesi çocuğun etkinliğe katılmamasına neden oluyor. Bu durum da oyundan yavaş yavaş uzaklaşma ve soğuma ile sonuçlanabiliyor.

Öğretmenden Kaynaklanan Sorunlar

Katılımcıların bir kısmı, oyun etkinlikleri sırasında ortaya çıkan sorunlarla ilgili kendilerinden kaynaklanan sorunların olduğu görüşündedir. İş yükünden dolayı yorgunluk, çocuklarla ilgilenmenin meşakkatli oluşu, çalışma süresi, tecrübe azlığı, sınıf yönetimi becerisinde eksiklik, oyun etkinliklerine aile katılımını sağlayamamaları öğretmenlerin kendilerinden kaynaklanan sorunlara ilişkin ortak paydada birleştikleri görüşleridir. Bu alt temaya ilişkin bazı görüşler şöyledir: Ö11. Oyun etkinliği çocukların sürekli hareket halinde olduğu bir ortam gerektirdiğinden onları disipline etmek, çıkan kargaşayı önleyebilmek için yeterince deneyim sahibi olmadığımı düşünüyorum. Lisans programında okurken sınıf yönetimi ile ilgili uygulamalı çalışmaların yaptırılmamış olmasının eksikliğini özellikle oyun etkinliklerinde yaşıyorum. Ö25. Oyun etkinliğinin çocukların dikkat sürelerinden dolayı zor bir süreç olduğu bilinen bir gerçek. Her bir çocuğun dikkat süresi farklı olabileceğinden etkinlikleri buna göre belirlemek hem zaman alıcı hem de bazı çocukların gelişimine zarar verir; çünkü gelişim düzeyi düşük olan bir çocukla yüksek olan bir çocuğun aynı etkinlik sürecinde bulunması en azından birinin gelişimini olumsuz etkiler.

Okul Yönetiminden Kaynaklanan Sorunlar

Katılımcıların bir kısmı, oyun etkinlikleri sırasında ortaya çıkan sorunlarla ilgili okul yönetiminden kaynaklanan sorunların olduğu görüşündedir. Yöneticilerin öğretmenlerle iletişim sorunları, otoriter tutumları, yeterli araç-gereç sağlayamamaları, sınıf dışındaki alanların kullanımında katı tutum sergilemeleri, formasyon eksikliği, yöneticilik bilgi ve beceri düzeyinin düşük olması gibi okul yönetiminden kaynaklanan, dolaylı ya da doğrudan oyun etkinliği sırasında sorunların ortaya çıkmasına neden olan etkenlerin olduğu konusunda öğretmenlerin bir kısmı ortak görüş bildirmişlerdir. Bu alt temaya ilişkin bazı görüşler şöyledir: Ö8. Okul yöneticileri sınıfsız belirlendiğinden yeterli yöneticilik bilgi ve becerisine sahip olmayabiliyor. Okulda etkinliklere uygun ortamın sağlanması, araç-gereç temininde eksiklikler yaşıyoruz. Oyun etkinliğinin çocukların özgürce hareket edebilecekleri bir ortam bulamıyorum. Ö17. Bir okul öncesi eğitim kurumunda normal şartlarda oyun salonunun olması gerektiğini düşünüyorum. Çocuklar rahat hareket edemeyecekse oyun etkinliklerinde kazanım ve göstergelere ulaşmak güçtür. Okul yönetimini fiziksel mekân sunma konusunda yetersiz buluyorum.

Fiziksel mekândan Kaynaklanan sorunlar

Katılımcıların yaklaşık yarısı, oyun etkinlikleri sırasında ortaya çıkan sorunlarla ilgili fiziksel mekândan kaynaklanan sorunların olduğu görüşündedir. Ortamın ferah olmaması, bahçenin etrafının tel örgü ile çevrili olması, çocuk sayısından dolayı sınıfın yetersiz büyüklükte olması, oyun için ayrı bir salonun olmaması, öğrenme merkezlerinde araç gereç yetersizliği veya dengeli bir dağılımın olmaması konularında katılımcılar benzer görüş belirtmişlerdir. Bu alt temaya ilişkin öğretmenler tarafından vurgulanan bazı görüşler şöyledir: Ö4. Çocuklar oyun etkinliği sırasında düşme veya bir yere çarpma tehlikesine karşı özgürce hareket edemiyorlar. Fiziksel mekân kısıtlaması çocukların özellikle psikomotor gelişimlerini olumsuz yönde etkileyebiliyor. Ö20. Çocukların rahat hareket edebilmelerini desteklemek için oyun etkinliğini ortama göre belirlemek durumunda kaldığım zamanlar oluyor. Planda belirlediğim kazanım ve göstergelere bazen ulaşamıyorum.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Okul öncesi öğretmenlerinin oyun etkinliklerini gerçekleştirmeye ilişkin görüşlerini belirlemeyi konu alan bu araştırmada etkinlik sırasında öğretmenlerin kullandıkları strateji, yöntem ve tekniklere ilişkin olarak alınan yanıtlara göre öğretmenlerin çoğu (f=14) çocuğun aktif katılımını sağlamak, yarıya yakını (f=12) süreci kazanım ve göstergeler doğrultusunda devam ettirmek, bir kısmı (f=9) ise öğrenmeyi öğretmek için farklı strateji, yöntem ve tekniklere başvurduklarını ifade etmiştir. Oyun etkinliği sırasında kullanılacak materyalleri hazırlarken dikkat edilecek hususlara ilişkin alınan cevaplara göre öğretmenlerin çoğu (f=16)

çocuğun yaşına ve gelişim düzeyine uygunluk, yaklaşık yarısı (f=13) ise kullanışlılık, işlevsellik ve dayanıklılık açısından görüş belirtmişlerdir. Oyun etkinliği sırasında yaşanan sorunlara ilişkin katılımcıların cevaplarına göre çoğu (f=18) sorunların çocuklardan kaynaklandığını, bir kısmı (f=9) öğretmenden kaynaklandığını, bazıları (f=6) okul yönetiminden kaynaklandığını, yaklaşık yarısı (f=10) da fiziksel mekândan kaynaklandığını belirtmiştir. Çocuktan kaynaklanan sorunların fazla olması oldukça dikkat çekici düzeydedir.

Son yıllarda okul öncesi eğitimin güçlendirilmesi çalışmaları artmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı'nun okul öncesi eğitimi yaygınlaştırma projeleri, son şura kararları, beş yıllık strateji planı güçlendirme çalışmalarının en önemlilerindedir. Aynı zamanda ülke kalkınmasında en önemli unsur olan insan sermayesinin temeli okul öncesi dönemde atılmaktadır. Okul öncesi eğitim kurumlarındaki nitelikli çalışmalar çocuğa, aileye, topluma ve ekonomiye yüksek getiriler sağlayan yatırımlardır. Maliyet etkinliği açısından en iyi çıktılara erken yaşta yapılan nitelikli eğitimle ulaşılabilir (Heckman, Lochner ve Todd, 2008). Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Okul Öncesi Eğitim Programı (2013)'nda okul öncesi eğitimin amaçları; çocukların beden, zihin ve duygu gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmalarını sağlamak, onları ilkökula hazırlamak, şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak, çocukların Türkçe'yi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak olarak belirtilmiştir. Bloom Tam Öğrenme Modeli'nde öğretim hizmetinin niteliği ile çocuğun başarısının artırılabilceğini öne sürmüştür. Öğretimin niteliği düşünce sürece aktif katılan çocuk sayısında da düşüş olur. Öğretmen sınıf yönetimi ve disiplin sağlama konularında sorunlar yaşayabilir (Bloom, 1979). Öğretmenin niteliğini onun lisans veya yüksek lisans programında aldığı eğitim belirler. Öğretmen yetiştiren kurumların ulusal ve uluslararası öğretmen yetiştirme eğitimini göz önünde bulundurmaları (Ada ve Baysal, 2013) öğretmenin etkinlik sürecindeki yeterliliğine katkı sağlar. Okul öncesi öğretmenlerinin sahip oldukları özel alan yeterlikleri kaliteli bir okul öncesi eğitim için gereklidir. Öğretmen eğitimi süresinde aldığı akademik tecrübelerini kişisel özellikleri ile birleştirerek kullanır. (Saracho ve Spodek, 2007; Şahin, 2005). Öğretmen kullanacağı farklı strateji, yöntem ve teknikleri kendi kişisel zevkine uygun değil de farklı bireysel özelliklere açık olarak belirlemelidir (Cırık, 2011). Aynı şekilde hazırlanan materyallerin ve etkinliğin gerçekleştiği ortamın özellikleri de strateji, yöntem ve tekniklerle birlikte ele alındığında çocukların gelişimsel açıdan farkındalık kazanmaları ve başarı oranlarında artış görülmesinde (Fer ve Cırık, 2011; Bloom, 1979) etkilidir. Bu araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda, okul öncesi öğretmenleri zengin öğrenme deneyimleri ile çocukların sağlıklı gelişimini desteklemeli, öğretmenlere sınıf yönetimi becerilerine ilişkin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim sunulmalı, okul öncesi öğretmenliği özel alan yeterliklerine ait her bir performansa ilişkin bilgi sahibi olmaları sağlanmalı, oyun etkinliği dışındaki etkinliklere ilişkin uygulama süreci odağında öğretmen görüşleri incelenmeli, resmi ve özel anaokullarında benzer çalışmalar yapılarak sonuçlar karşılaştırılmalıdır.

KAYNAKÇA

- ADA, S. & Baysal, N. (2013). *Pedagojik-Androgojik Formasyon ve Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme*, Ankara: Tarcan M. Yayıncılık.
- ARAL, N. (2000). "Çocuk Gelişiminde Oyunun Önemi", *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 25(265), 15-17.
- BLOOM, S. B. (1979). *Human Characteristics and School Learning*, (Çev. D. Ali Özçelik). New York: McGraw Hill BookCmpan, 121-216.
- CIRIK, İ. (2011). *Stratejiden Yönteme Geçiş*. (Ed. Seval Fer). *Öğrenme Öğretme Kuram ve Yaklaşımları*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- DAĞLIOĞLI, H. E. (2008). *Okul Öncesi Öğretmeninin Özellikleri ve Okul Öncesi Eğitime Öğretmen Yetiştirme*, Gelengül Haktanır (Ed.), *Okul Öncesi Eğitime Giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- DURUALP, E. & ARAL, N. (2015). *Oyunun Gelişimi ve Türleri*, (A. B.Aksoy, Ed.). *Okul Öncesi Eğitimde Oyun*, Ankara: Hedef CS Yayıncılık.
- FER, S. & CIRIK, İ. (2011). *Temel Kavramlar*. (Ed. Seval Fer). *Öğrenme Öğretme Kuram ve Yaklaşımları*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- HECKMAN, J. J., LOCHNER, L. J. & TODD, P. E. (2008). "Earnings Functions and Rates of Return", *Journal of Human Capital*, 2(1): 1-31.
- KARASAR, N. (1998). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- KILDAN, O. (2012). "Okul Öncesi Eğitimin Amacına İlişkin Öğretmen ve Veli Görüşleri", *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(1):135-150.
- MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü (2013). *Okul Öncesi Eğitim Programı*, Ankara. 13 Ekim 2015 tarihinde <http://ttkb.meb.gov.tr/program2.aspx/program2.aspx?islem=1&kno=202.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- MİLES, M. B. & HUBERMAN, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis: An Expanded Source Book*, California: SAGE Publications.
- SABAN, A. (2008). "Okula İlişkin Metaforlar", *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, XIV(55), 459-491.
- SARACHO, O. N. & SPODEK, B. (2007). "Early Childhood Teachers' Preparation and the Quality of Program Outcomes", *Early Child Development and Care*, 177(1).
- ŞAHİN, E. (2005). *Okulöncesi Eğitimi Öğretmen Adayları ve Öğretmenleri İçin Uygulama Kılavuzu*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- ŞEKER, H. (2012). *Eğitimde Program Geliştirme: Kavramsal Yaklaşımlar*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- TAVŞANCIL, E. & ASLAN, E. (2001). *Sözel, Yazılı ve Diğer Materyaller için İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri*, İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- ÜNVER, G., BÜMEN, N. T. & BAŞBAY, M. (2010). "Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Derslerine Öğretim Elemanı Bakışı: Ege Üniversitesi Örneği", *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 155 (35), 63-77.
- ÖĞÜZKAN, Ş. & ORAL, G. (1992). *Okul Öncesi Eğitim*, İstanbul: Milli Eğitim Yayınları.

- ÖMEROĞLU, E. (2003). *Çocuk ve Ergen Gelişimi*, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- ÖZDENK, Ç. (2007). *6 Yaş Grubu Öğrencilerinin Psikomotor Gelişimlerinin Sağlanmasında Oyunun Yeri ve Önemi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- SANTROCK, J. W. (2015). *Yaşam Boyu Gelişim: Gelişim Psikolojisi*, (G. Yüksel, Çev.). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- ŞAHİN, E. (2005). *Okul Öncesi Eğitim Öğretmen Adayları ve Öğretmenleri için Uygulama Kılavuzu*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- UMEK, L., MARJANOVDE, K., SDMONA, F. U. & BAJE, K. (2006). "Quality of the Preschool and Home Environment as a Context of the Children's Language Development", *European Early Childhood Education Research Journal*, 14(1): 131-147.
- ÜNAL, F. (2013). *Aile Eğitiminde Ebeveyn Hakları ile İlgili Yasalar ve Etik Kurallar*. (Fulya Temel, Ed.), *Aile Eğitimi ve Erken Çocukluk Eğitiminde Aile Katılım Çalışmaları*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- YILDIRIM, A. & ŞİMŞEK, H. (2003). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayınları.
- YILMAZ, K. & ALTINKURT, Y. (2011). "Göreve Yeni Başlayan Özel Dershane Öğretmenlerinin Kurumlarındaki Çalışma Koşullarına İlişkin Görüşleri", *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11 (2), 635-650.